

EUROPA

Zorgeloosheid over staatsschuld is riskant, snel terug naar de Zalmnorm

- **Politiek houdt onvoldoende rekening met toekomstige crises**
- Structureel laag niveau van overheidsschuld noodzakelijk
- Vanaf 2022 Zalmnorm in ere herstellen

De coronacrisis toont hoe belangrijk het is dat de overheid in economisch goede tijden een buffer opbouwt. Nederland is veel beter dan andere Europese landen in staat de economische schok van de coronacrisis op te vangen.

Een structureel laag niveau van de overheidsschuld is dus wenselijk. Dat schept ruimte voor crisismaatregelen, zonder zorgen over de houdbaarheid van de overheidsfinanciën.

Door de huidige lage rente op Nederlandse staatsobligaties maken politici zich amper zorgen over de oplopende staatsschuld. Dat is riskant. De nadelige gevolgen van een onhoudbare overheidsschuld zijn groot. Het is verstandig rekening te houden met de toekomst waarin de rente hoger kan zijn dan de economische groei.

BEGROTINGSNORMERING

Daarom stellen we de volgende begrotingsnormen voor. Nederland koerst op een structureel begrotingstekort van 1% van het bruto binnenlands product (bbp). Bij een nominale bbp-groei van 3% tendeert de schuldquote op lange termijn dan naar 33% van het bbp. Komt deze groei uit op 2,5%, dan is dat 40% van het bbp. Zo wordt voldoende buffer gecreëerd om effectief schokken op te vangen, terwijl de schuldhoudbaarheid niet in het geding komt.

Het is verstandig aan te blijven sluiten bij het Stabiliteits- en Groeipact (SGP) en te streven naar het snel genoeg terugbrengen van de schuldquote naar onder de 60% van het bbp. De hiervoor benodigde tijd hangt af van hoe hoog de schuldquote oploopt, maar is maximaal twintig jaar.

Pas vanaf de miljoenennota 2022 dienen het tekort en de schuld te worden teruggedrongen. Door in de huidige omstandigheden te bezuinigen wordt de economie namelijk verder afgeremd.

In 2022 is het virus naar verwachting onder controle. Extra uitgaven in verband met de coronacrisis worden volledig door schuld gefinancierd. Voor de rest van de begroting dient de Zalmnorm in ere te worden hersteld. Deze houdt in dat een vast reëel uitgavenkader wordt vastgesteld, waarbij de uitgaven niet hoger mogen zijn dan een vooraf afgesproken plafond.

Dit uitgavenkader normeert dus de collectieve uitgaven. Meevallers bij de overheidsinkomsten mogen niet worden gebruikt voor extra uitgaven, terwijl inkomstentegenvallers niet automatisch worden opgevangen door extra bezuinigingen. Dit beleid brengt rust in de begroting en zorgt dat conjuncturele mee- en tegenvallers de politieke besluiten zo min mogelijk beïnvloeden.

INVESTERINGEN

Hogere uitgaven buiten de begroting om via een investeringsfonds sluiten niet aan bij de Zalmnorm. Verbetering van het groeivermogen van Nederland door hogere overheidsinvesteringen en uitgaven voor onderwijs en R&D dient echter niet gefinancierd te worden via een investeringsfonds, maar te worden betrokken bij de integrale afweging binnen de begroting.

Handhaving van de Zalmnorm voor niet-coronagerelateerde overheidsuitgaven impliceert dat de keuze voor verhoging van bepaalde uitgaven, bijvoorbeeld om de groei te stimuleren, gelet ook op de hoge autonome groei van de zorguitgaven, ertoe leidt dat al in de miljoenennota 2021 niet te ontkomen valt aan bezuinigingen op andere uitgaven en/of de zorguitgaven.

Met het streven naar een structureel begrotingstekort van 1%, toepassing van de Zalmnorm en in een redelijk tempo terugdringen van de overheidsschuld naar onder de 60% van het bbp, wordt een kader geschapen voor houdbare groei, een schokbestendige Nederlandse economie en een effectieve en efficiënte overheid.

Deze bijdrage is een samenvatting van een vandaag verschenen artikel in ESB.

Jakob de Haan en Lex Hoogduin zijn hoogleraar economie aan de Rijksuniversiteit Groningen.